

ACC. N:R M. 15887: 1-7.

Landskap: *Småland* ..... Upptecknare: *Alv Wendanfels*
Härad: *Västna* ..... Berättare: *Såka personer; se uppt.!*
Socken: *N. Ljunnga* ..... Berättarens yrke: .....
Uppteckningsår: *1962* ..... Född år ..... i .....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Laga skifte. s. 1-7.
m i m i

Skriv endast på denna sida.

M. 15887: /

Landskap: Småland Berättare: Edvard Johansson
Härad: Västra Berättarens yrke: f.d. lantbrukare
Socken: N. Ljunga Berättarens adress: Sävsjö
Uppteckningsår: 1962 Född år 1874 i Mossaryd, Sävsjö, N. Ljunga sn.

Upptecknare: Åke Werdenfels

Det var Gustaf Gustafsson i Söregård som fordrade skiftet. De visste inte om det i byn förrän det lyste i kyrkan. De blev väl inte sams av det precis. Då låg alla gårdarna nere i byn utom Gubbabo. Gustaf Gustafsson var troende och en snäll gubbe. Troligen var han förmögen. Claes Söderqvist kanske ville ha skifte med, han hade varit i Amerika och var nog litet myndig. Han köpte en gård strax före skiftet, nuvarande Wimmerstedts. De rev bara och flyttade husen. Inget nytt vid skiftet.

I barndomen såg jag ett "koggehjul" på trädan ovanför bron. Fallet det var nog på Gubbabos ägor. De hade ett fall litet var, Mellangår hade t.o.m. ett för tröske.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 15887 : 2.

Landskap: Småland ..... Berättare: Robert Petersson
Härad: Västra ..... Berättarens yrke: lantbrukare
Socken: N. Ljunga ..... Berättarens adress: Norra Ljunga, Sävsjö
Uppteckningsår: 1962 ..... Född år 1898 x Inflyttad 1927.

Upptecknare: Åke Werdenfels .....

När jag kom till byn fanns det elva bönder där. De hade hus och ladugårdar på båda sidor om vägen. I ett fall, Ernst Holmqvist och Ruben Johansson, bodde man i en dubbelstuga. Ernst Holmqvist hade gemensam ladugård med sin syster Augusta. "De va alla födda i byn och trivdes måå som de va." Det var Hugo Carlsson, som krävde skifte. Han hade flyttat in strax före. Kanske stod han mest på pappret. Den drivande kraften var nog till stor del Janne Niander. Det fanns de som hade tegar som var 200 meter långa och 20 meter breda. Man stängde aldrig av respektive ägor, det skulle gått åt för mycket virke. Därmed fick man inget bete. Jag kom till byn 1927 och hade då jord på elva ställen. "Det var vi som var nyinflyttade som förstod hur bra det var". Niander blev senare mycket negativt inställd till skiftet. Man hade en allmän rädsla för att få sämre jord. Men det blev ju mycket bättre efter skiftet, jorden blev ju samlad, stor arbetsbesparing. Alla fick flytta utom i Broddagård fast där byggde de förståss ny ladugård. Både Augusta och Ernst Holmqvist samt Hugo Carlsson byggde nytt. Mitt hus omändrades helt. Mellan kyrkan och skolan undantogs en allmänning för vattning och byk. Men den har aldrig använts.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 15887:3.

Landskap: Småland ..... Berättare: Karl Pettersson.....
Härad: Västra ..... Berättarens yrke: f.d.lantbrukare kyrkovärd.....
Socken: N.Ljunga ..... Berättarens adress: Kockhemmet, Sävsjö.....
Uppteckningsår: 1962 ..... Född år 1881 i Kockhemmet, N.Ljunga sn.

Upptecknare: Åke Werdenfels.....

Före laga skifte låg gårdarna på samma sätt som nu, i en klunga, fast tätare förståss. Både Smedjegård och Bengtsgårdarna flyttades ut. Detta var bara ett torp då och har brukats upp av mig. Några nya hus byggdes ju inte vid skiftet, fanns ju inte några andra byggnadsstilar. Petterssons byggdes om 1880 och far byggde nytt här 1881. Axel Petersson byggde både ladugård och hus 1914. Före laga skifte hade man skift på 8 à 9 ställen. Vid Filebo hade vi en kvarn, var nog gemensam för hela byn. Vet inte, det är ju så länge sedan, men jag tror att hela Örsby ägdes av Eksjöhovgård när skiftet gick fram.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Småland ..... Berättare: Sven Hjertberg .....

Härad: Västra ..... Berättarens yrke: f.d. lantbrukare .....

Socken: N. Ljunga ..... Berättarens adress: Mejensjö, Sävsjö .....

Uppteckningsår: 1962 ..... Född år 1891 i Mejensjö, N. Ljunga sn. ....

Upptecknare: Åke Werdenfels .....

Ursprungligen låg alla gårdarna i byn på ett ställe. Där bodde Kalle Mejenqvist, han hade varit riksdagsman. Hans bror hette Axel och var fjärdingsman. I Söregård bodde Frans Gynnerstedt. Han blev kyrkovärd senare. Ingen av dem var så där för skiftet, kanske skulle man kunna säga att de var passiva för de hade inget emot det heller. "De va gamla och födda här, varför skulle de då bråka påét"? "Det var visst far som fick den skulla på sig att ha börjat skiftet." Sven Hjertberg kom från Rössby i N. Sandsjö socken. Han gifte sig med Rydstedts dotter och övertog gården. Han var ju utböling och inte så välsedd till en början, att han vågade begära skiftet det var något oerhört. Storegård bestod av två gårdar. De hade så två trädor i varje slags mark. Det var inte ägorna som fordrade utflyttning utan orsaken var att husen var nerruttena. Nybyggnad tarvades och det kunde de inte göra där. "Far min han hade nog mål i munnen, annars var han väl som de andra". Aldrig intresserad av politik eller dylikt. Intresserad av hästar, uppförde remontrar. Något egentligt gemensamt hade man inte före skiftet. Åtminstone ingen kvarn. Fisket var så dåligt så det hade ingen betydelse. Söregård hade en basta, Storegårdarna en, "Bastegäret" kallas en åker än idag. Skiftet gjorde att allt blev bättre. Jordbitarna blev nu större, vägarna behövde sen inte gå över grannens. "De blev så okontanta om sånt förr se" "Allt krävde sån hänsyn" "De va nog lite rädda för att inte få lika god jord, men när skiftet var över ingen kritik." "Trädera större och inte så sönderhackade, vägarna las ut". "Vi kan inte skylla större plogar på skiftet. Det var jordbrukets utveckling." Storegården flyttades ut till sin nuvarande plats. John Gustafsson flyttade också, men en mycket kort bit. Mejenqvist, far och son, hade två gårdar. De bodde i en dubbelstuga med gemensamt kök. Rev detta och byggde nu två parstugor.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 15887: 5.

Landskap: Småland ..... Berättare: Gertrud Mejenqvist .....
Härad: Västra ..... Berättarens yrke: fröken, f.d. lantbrukare .....
Socken: N. Ljunga ..... Berättarens adress: N. Ljunga, Sävsjö .....
Uppteckningsår: 1962 ..... Född år 1883 ..... i Norra Ljunga. ....

Upptecknare: Åke Werdenfels .....

Några egentliga gården hade vi inte i Ljunga. Stora stycken bara där vars och ens ägor markerades medelst rösen eller enar. Egentligen var det väl bra som det var. Graderingen var så svår att förstå, så var nog lantmätaren litet för beskedlig också. Ernst Holmqvist hade åker, äng och skog på 18 ställen. Utflyttningen drog man sig ju för. Ur ren jordbrukssynpunkt var det bra, innan var det ju litet si och så med åkrarna. Det tog 7-8 år innan skiftet var helt genomfört, under den tiden var det svårt med jordbruket.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 15887:6.

Landskap: Småland Berättare: Ester Lokrantz
Härad: Västra Berättarens yrke: Fru
Socken: N. Ljunga Berättarens adress: Komstad, Sävsjö
Uppteckningsår: 1962 Född år 1877 i Hjertlanda sn. 1899 till Komstad.

Upptecknare: Åke Werdenfels

Innan laga skiftet genomdrevs låg alla gårdarna helt annorlunda, på en enda plats, där Ottossons nu bor. Endast gästgivaregården hade flyttats tidigare. Här byggde man om 1885. Croonas hus ombyggt samtidigt. Kvarnen låg där sägen nu finns. Vårt hus byggt 1874, det står på en plank. Nere vid vägen en mindre stuga och en ladugård. Egentligen flyttades nästan allt vid skiftet. Bara Ottossons är kvar samt Folke Elwings. Men det sistnämnda inget egentligt jordbruk. Fasts skall ha legat på gårdet ovan vårt. Ursprungligen två hus på gästgivaregården.

Troligen var alla överens om skiftet. "De ville väl ut för de hadét för trångt". Men det var väl också farligt med så täta byar för eldfarans skull. Isberg fick det nog bäst vid skiftet för där bodde lantmätaren. Nilsgård står kvar, det ändrades något 1885. Gustaf Johansson fick flytta ut. Han byggde till ett rum samt tvist senare. Lantells hus troligen en parstuga. Flyttades ut och återuppfördes ehuru ruttet. Senare nybyggnad. "Det är då inte byggt av höjfar" brukade gamlamor säga om det huset. Nicolaussons utflyttat, oförändrat. Wetterfors har byggt om i senare tid.

Tidigare var fiske, kvarn och såg byns gemensamma egendom. Professor Fredriksson köpte kvarnen 1871, precis efter skiftet. Han kursade sedan. Far har berättat att det fanns två kvarnar, en för övre och en för nedre byn. Basterna gemensamma även efter skiftet.

Strax vid ån bodde en kopparslagare. Hörde upp 1922.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 15887: 2

Landskap: Småland ..... Berättare: Ewald Wetterholm .....
Härad: Västra ..... Berättarens yrke: f.d.lantbrukare .....
Socken: N.Ljunga ..... Berättarens adress: Sävsjö .....
Uppteckningsår: 1962 ..... Född år 1884 i Sävsjö, N.Ljunga sn. ....

Upptecknare: Åke Werdenfels .....

En gång låg hela Västra Sävsjö på planen ovanför vägen mot nuvarande Västregård. Detta var dock långt före laga skiftet. I Norregård var det mycket litet jord ursprungligen. Olika skiften, man hade lika mycket både i den goda och den dåliga jorden. Först gjorde Johannes Månsson i Fägerhult sänjebyte men det gick inte igenom. Oscar Ståhlgren förrättade då nytt lantmäteri. Man delade lika i mad och bol men bytte sedan så att man fick allt på ett ställe. De båda gårdarna ägdes av Alfred Pettersson och Gustaf Wetterholm, de var svågrar. Skiftet genomdrevs, främst av Pettersson, då man ville ha klara papper på resp. egendom. Först hade man hopabruk i sex år. Med de andra i byn hade man inget gemensamt. Fisket hade delats upp tidigt. Bastan var dock gemensam med Södergråden. Denna hade tre utgårdar: Kråke, Tellevad och Källäng. Skrivaregård hade Risa, Västregård och en del av Källäng. Vid skiftet i Norregård fick Wetterholm bygga ny ladugård. Den gamla låg där J.W. Petterssons nu ligger. Av den äldre återstår nu endast fähuset, loge och vagnbod byggdes nytt.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!